

Vladimir Sazonov

Die Königstitel und -epitheta in Assyrien, im Hethiterreich und in Nordsyrien (Ugarit, Emar, Karkemiš) in der mittelassyrischen Zeit: Strukturelle Gemeinsamkeiten, Unterschiede und gegenseitige Beeinflussung

Vladimir Sazonovi doktoritöö *Die Königstitel und -epitheta in Assyrien, im Hethiterreich und in Nordsyrien (Ugarit, Emar, Karkemiš) in der mittelassyrischen Zeit: Strukturelle Gemeinsamkeiten, Unterschiede und gegenseitige Beeinflussung* („Kuninga tiitlid ja epiteetid Assüürias, Hetiidi kuningriigis ja Põhja-Süürias (Ugarit, Emar, Karkemiš) kesk-assüüria ajastul: struktuursed sarnasused, erinevused ja vastastikune mõju“) on pühendatud kuningliku titulatuuri (tiitlid ja epiteetid) arenguetappide ja -ajaloo uurimisele kesk-assüüria ajastul Hetiidi impeeriumis, Kesk-Assüüria impeeriumis ning sellistes Põhja-Süüria linnriikides nagu Ugarit, Emar ja Karkemiš (ca 1500/1400-1200 eKr).

Lisaks on töös tehtud katse uurida ning analüüsida suuriigi ja linnriigi omavahelisi erinevusi ning sarnasusi üksikult välja valitud tähtsamate kuninglike tiitlite ja epiteetide näitel eelpoolnimetatud riikides ning selgitada, kas ja kuidas mõjutasid ülalnimetatud suurriigid ning nende kuningavõim väikseid linnriike Põhja-Süürias ning kas ja kuidas see kajastus linnriikide valitsejate titulatuuris. Käesolev doktoritöö püüab näidata nimetatud riikide kuningate titulatuuri arengut ja viia läbi nende võrdlevat analüüsi, samuti demonstreerida, kust ja mis suunas kulgesid vastastikkused mõjutused ning millised elemendid olid kohaliku päritolu. Kuivõrd on Mesopotaamia ideoloogiline mõttemaailm ja kuninglus mõjutanud Hetiidi kuningavõimu arengut ja eriti titulatuuri väljakujunemist ning samuti Põhja-Süüria linnriikide riiklikku ideoloogiat? Ühtlasi uuritakse, kas Hetiidi impeerium on omakorda mõjutanud Põhja-Süüria linnriike (Ugarit, Emar, Karkemiš) ja Assüüriat või mitte.

Antud suurriikide ja linnriikide valik põhineb asjaolul, et kõik need riigid, nii suurriigid (Kesk-Assüüria impeerium ja Hetiidi impeerium), kui ka linnriigid (Ugarit, Emar ja Karkemiš) eksisteerisid ühel ja samal ajal ning olid kesk-assüüria ajastul üsnagi tihedates kultuurilistes, majanduslikes, religioossetes ja poliitilistes kontaktides. Oluline on seegi, et just nendest riikidest on säilinud analüüsiks vajalikku, kohati lausa rikkalikku kirjalikku materjali, mis annab hea võimaluse rekonstrueerida nende riiklike ideoloogilisi süsteeme ning viia läbi põhjalik võrdlev analüüs.

Käesolevas töös on analüüsimaterjalina kasutatud erinevaid akkadi-, ugariti- ja hetiidikeelseid kirjalikke allikaid enamasti II eelkristlikust aastatuhandest – vana- ja kesk-assüüria kuninglike raidkirju, kroonikaid, annaale, kirju, eeposeid, eepilisi laule, hümne, religioosse sisuga tekste jne. Lisaks on kasutatud kirjalikke allikaid ka III ja I eelkristlikust aastatuhandest ja üksikuid hilisemastki ajast – kuni Sassaniidide ajastuni välja (226–651 pKr). Tekstid pärinevad mitmetest geograafilistest piirkondadest, nende struktuur, sisu ja stiil on sageli erinevad.